

Sygn. akt II USK 111/22

POSTANOWIENIE

Dnia 24 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania M.S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Poznaniu
o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 24 stycznia 2023 r.,
skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu
z dnia 6 października 2021 r., sygn. akt III AUa 960/20,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 października 2021 r. Sąd Apelacyjny w Poznaniu w sprawie z odwołania M.S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Poznaniu o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, oddalił apelację odwołującego się od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 9 czerwca 2020 r., którym oddalono odwołanie.

Odwołujący się wniósł skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego, zaskarżając ten wyrok w całości. Zaskarżonemu wyrokowi skarżący zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego: 1) art. 12 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 504 ze zm.; dalej: ustawa emerytalna), przez nieuwzględnienie go w sytuacji, gdy w ocenie biegłych opiniujących w sprawie skarżący może wykonywać wyuczony zawód murarza tylko w warunkach

ergonomicznych bądź przy pomocy niewykwalifikowanych robotników; 2) art. 57 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej, przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że przez niezdolność do pracy należy rozumieć wyłącznie pełną niezdolność do pracy. Ponadto skarżący podniósł zarzut naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy: art. 278 § 1 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c., przez oddalenie wniosku skarżącego o przeprowadzenie dowodu z ustnej uzupełniającej opinii biegłych w celu wyjaśnienia uzasadnionych wątpliwości wynikających z wydanych w sprawie opinii biegłych, a polegających na oczywistej rozbieżności pomiędzy ustaleniami biegłych co do ograniczeń skarżącego w samodzielnym wykonywaniu wyuczonego zawodu murarza z uwagi na brak zdolności do wysiłku fizycznego oraz do pracy w warunkach nieergonomicznych przy jednoczesnym ustalaniu braku u odwołującego się niezdolności do pracy.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi, który wydał zaskarżony wyrok, wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i wyroku Sądu pierwszej instancji w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji; bądź ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy, przez zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie zgodnie z żądaniem wniesionego przez skarżącego odwołania, a także o zasądzenie od organu na rzecz skarżącego kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. W ocenie skarżącego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdyż Sady obu instancji nie wyjaśniły istoty sprawy, tj. nie rozstrzygnęły wystąpienia bądź braku częściowej niezdolności do pracy skarżącego, w wyniku czego doszło do wydania orzeczenia sprzecznego z dotychczasową linią orzecniczą sądów powszechnych oraz Sądu Najwyższego. Skarżący, powołując się na orzecznictwo, stwierdził, że w jego świetle istotnym jest ustalenie, czy stan zdrowia ubezpieczonego umożliwia wykonywanie pracy zgodnej z kwalifikacjami ubezpieczonego (art. 12 ust. 3 ustawy emerytalnej), a nie jakiegokolwiek pracy (art. 12 ust. 2 ustawy emerytalnej). Zdaniem skarżącego Sady

obu instancji w żaden sposób nie pochyliły się nad kwestią częściowej niezdolności do pracy, przyjmując w całości treści opinii biegłych wraz z ich dwuznacznosciami, tylko w zakresie pełnej zdolności bądź braku pełnej zdolności do pracy. Skarżący wskazał też, że Sąd Apelacyjny pominął jego wniosek, zawarty w piśmie z dnia 16 września 2021 r., o przeprowadzenie dowodu z ustnej uzupełniającej opinii biegłych sądowych, co uniemożliwiło pełne wyjaśnienie sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurydycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się "oczywistość" zasadności skargi oraz podać argumenty

wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4 poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia warunków właściwych dla przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W orzecznictwie wskazuje się, że częściową niezdolność do pracy uzasadnia dopiero utrata aż w znacznym stopniu zdolności do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (art. 12 ust. 3 ustawy emerytalnej). Zakres tej kwalifikacji nie jest redukowany tylko do wykształcenia, lecz uwzględnia również rzeczywiste doświadczenie zawodowe i umiejętności. Dlatego o częściowej niezdolności do pracy nie decyduje tylko niezdolność do pracy na ostatnim stanowisku pracy (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2019 r., I UK 252/18, LEX nr 2686076; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2022 r., III USK 377/21, LEX nr 3431466). Zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy emerytalnej bowiem „częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji”. W przepisie tym użyte jest więc określenie "pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji", co nie jest równoznaczne z pracą na dotychczasowym stanowisku. Przeciwwskazania zdrowotne do pracy na ostatnio zajmowanym stanowisku nie są podstawą do

uznania osoby ubiegającej się o rentę za niezdolną do pracy, jeżeli pracę zgodną z kwalifikacjami może wykonywać bez ograniczeń na innych stanowiskach pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2007 r., I UK 154/07, LEX nr 863929). Pojęcie kwalifikacji zawodowych nie jest ograniczone tylko do zawodu uzyskanego w szkole zawodowej, ani też do dotychczasowego miejsca wykonywania pracy. Kwalifikacje zawodowe należy rozumieć szerzej, jako wynikające nie tylko z formalnego wykształcenia, lecz również z doświadczenia i praktyki zawodowej, które bez potrzeby przekwalifikowania zawodowego pozwalają podjąć pracę w innych warunkach i na innym stanowisku niż dotychczas (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2011 r., I UK 158/11, LEX nr 1129320). Poziom kwalifikacji jest podstawą do określenia rodzajów prac, które są w zasięgu możliwości ubezpieczonego, mimo zaistnienia upośledzenia sprawności organizmu, a co za tym idzie - do ustalenia, czy ograniczenie zdolności do pracy można zakwalifikować jako znaczne (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 sierpnia 2016 r., III UK 221/15, OSNP 2018 nr 1, poz. 9). Zakres tej kwalifikacji nie jest redukowany tylko do wykształcenia, lecz uwzględnia również rzeczywiste doświadczenie zawodowe i umiejętności (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2019 r., I UK 252/18, LEX nr 2686076).

W sprawie wbrew podnoszonej przez skarżącego argumentacji Sądy obu instancji odniosły się do tego, czy u ubezpieczonego powstała co najmniej częściowa niezdolność do pracy. Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, w tym zasięgnięciu opinii biegłych sądowych - diabetologa, internisty, neurologa, ortopedy, lekarza medycyny pracy - Sądy obu instancji uznały, że nie jest on ani całkowicie, ani też częściowo niezdolny do pracy. Podkreślono, że wszyscy biegli sądowi, którzy sporządzili opinię oraz opinie uzupełniające w sprawie byli zgodni co to tego, że odwołujący się nie jest niezdolny do pracy zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami ani całkowicie ani też częściowo, mimo schorzeń, na które cierpi i umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. Na uwagę zasługuje również to, że z uwagi na podnoszone przez ubezpieczonego zarzuty postępowanie dowodowe zostało uzupełnione i przeprowadzono dowód z przesłuchania odwołującego się w celu ustalenia posiadanych kwalifikacji formalnych i praktycznych, przebiegu zatrudnienia i zgłaszanych ograniczeń w wykonywaniu zawodu murarza, a

następnie zobowiązano biegłych sądowych do sporządzenia opinii łącznej, w której, po analizie zeznań odwołującego się, zawierających opis posiadanych kwalifikacji formalnych i praktycznych, wyjaśnić mieli, czy podtrzymują swoją pierwotną opinię o braku niezdolności do pracy dotąd przez odwołującego się wykonywanej i zgodnej z kwalifikacjami, czy też istnieją ograniczenia powodujące choćby częściową niezdolność do pracy. W opinii łącznej biegli podtrzymali swoją dotychczasową opinię i opinię uzupełniającą w całości.

Mając powyższe na uwadze i odnosząc się do pozostałych podnoszonych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania przez skarżącego argumentów, stwierdzić ponadto należy, że w postępowaniu o prawo do świadczeń uzależnionych od niezdolności do pracy sąd nie ma obowiązku uwzględnienia kolejnych wniosków dowodowych tak długo, aż strona udowodni tezę korzystną dla siebie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2002 r., II UKN 701/00, LEX nr 559961). Nie można przyjąć, że sąd zobowiązany jest dopuścić dowód z kolejnych biegłych w każdym przypadku, gdy złożona opinia jest niekorzystna dla strony (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 15 lutego 1974 r., II CR 817/73, LEX nr 7404; z dnia 18 lutego 1974 r., II CR 5/74, Biul. SN 1974 nr 4, poz. 64; z dnia 15 listopada 2001 r., II UKN 604/00, PPIPS 2003 nr 9, poz. 67). Wielokrotnie też w swoim orzecznictwie Sąd Najwyższy stwierdzał, że potrzeba powołania innego biegłego powinna wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony z dotychczas złożonej opinii (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 4 sierpnia 1999 r., I PKN 20/99, OSNAPiUS 2000 nr 22, poz. 807; z dnia 14 maja 1997 r., II UKN 108/97, OSNAPiUS 1998 nr 5, poz. 161; z dnia 18 września 1997 r., II UKN 260/97, OSNAPiUS 1998 nr 13, poz. 408; z dnia 10 grudnia 1997 r., II UKN 391/97, OSNAPiUS 1998 nr 20, poz. 612). Przy czym potrzebą taką nie może być przeświadczenie strony, że dalsze opinie pozwolą na udowodnienie korzystnej dla strony tezy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2001 r., II UKN 446/00, OSNP 2003 nr 7, poz. 182; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2022 r., II USK 505/21, LEX nr 3439105).

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

